

PRITARTA
Kazlų Rūdos savivaldybės tarybos
2018 m. birželio 27d. sprendimu Nr. TS-125

PATVIRTINTA
Kazlų Rūdos „Elmos“ mokyklos-darželio
direktoriaus 2018 m. birželio 28 d.
įsakymu Nr. 1.3.- 146V

**KAZLŲ RŪDOS „ELMOS“ MOKYKLOS-DARŽELIO
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA**

„PUOSELĖKIME VAIKYSTĘ“

**2018 m.
Kazlų Rūda**

I. SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

Mokyklos pavadinimas –Kazlų Rūdos „Elmos“ mokykla-darželis.

Teisinė forma – biudžetinė įstaiga, kodas 290389610.

Grupė – bendrojo ugdymo mokykla.

Tipas – pradinė mokykla.

Adresas – K. Donelaičio g. 15A, LT-69434 Kazlų Rūda.

Vaikai ir jų poreikiai

Ikimokyklinio ugdymo programa skiriama 3–6 metų vaikams, kurie ugdomi mišriose ikimokyklinio ugdymo grupėse.

Vaikų grupė – tai tarsi maža visuomenė, kurioje yra įvairių socialinių sluoksnių, įvairių gebėjimų ir poreikių asmenybių. Tokioje asmenybių įvairovėje akcentuojamas kiekvieno saugumas, pripažįstamas priklausomybės ir meilės poreikis, mokoma gerbti kiekvieną, nepriklausomai nuo jo gebėjimų. Taip pat mažų vaikų grupė – tarsi išplėstinė šeima, kurioje yra įvairaus amžiaus vaikai. Mišrus vaikų amžius grupėje skatina *padėti vieni kitiems* (nusirengti, apsirengti ir kt.), pratina būti tolerantiškais, nesišaipyti iš mažiau sugebančio, tylesnio ar drovesnio draugo. Mažesnieji, stebėdami vyresnius vaikus, mokosi bendrauti ir žaisti. Tokioje grupėje vaikai mokosi draugiškumo ir empatijos. Vaikai grupėje yra laisvi, kūrybingi, patys renkasi norimą veiklą ir ją, padedant auklėtojoms, plėtoja.

Ikimokyklinio ugdymo grupių vaikai kryptingai brandinami mokyklai, atsižvelgiant į amžių, individualumą, gebėjimus, ugdomi vaikų sveikos gyvensenos, bendravimo, darbo ir meno įgūdžiai, kūrybiškumas, tautiškumas, saviraiška, gamtojauta, pagarba gyvybei ir kita.

Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Darželio grupėse dirba 4 darželio auklėtojos: dvi iš jų turi aukštąjį išsilavinimą, dvi – aukštesnįjį. Dvi auklėtojos turi Valdorfo darželio auklėtojo kvalifikaciją. Visos pedagogės yra įgijusios vyresniojo auklėtojo kvalifikacinę kategoriją. Be jų, ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 2 aukštąjį išsilavinimą turinčios meninio ugdymo mokytojos ir 1 logopedė. Tai kvalifikuoti pedagogai, suvokiantys savo misiją – būti vaiko pagalbininku, patarėju, padedančiu jam augti, bręsti, skleistis, tobulėti; besistengiantys pažinti kiekvieno vaiko individualybę, pasirinkti ir taikyti tinkamas ugdymo strategijas, matyti vaikų ugdymo perspektyvą, profesionaliai organizuoti ugdymo ir ugdymosi procesą, palaikyti ir stiprinti vaiko galias, tinkamai vertinti jo pasiekimus bei daromą pažangą.

Visi pedagogai nuolat dalyvauja Valdorfo pedagogikos bei kituose seminaruose, įgytas žinias taiko praktikoje.

Pagrindiniai pedagogų vaidmenys: draugas, globėjas, ugdytojas ir vadovas, planuotojas ir konsultantas, tarpininkas bei strategas.

Kazlų Rūdos „Elmos“ mokyklos-darželio ikimokyklinio ugdymo savitumas

„Elmos“ mokykla-darželis yra įsikūrusi Kazlų Rūdos pietinėje dalyje netoli miško ir parko, truputį toliau nuo pagrindinio kelio. Aplink yra nemažas kiemas, kuriame įrengtos sporto ir žaidimų aikštelės.

Mokykla dirba pagal Valdorfo pedagogikos metodiką, kurioje labai svarbus ugdymo tęstinumas. Ji teikia kokybišką, valstybinius standartus atitinkantį ir vaiko poreikius atliepiantį ikimokyklinį, priešmokyklinį ir pradinį ugdymą.

Ikimokyklinis ugdymas yra pirmoji pakopa, padedanti įgyvendinti pagrindinį tikslą, numatytą mokyklos nuostatuose, t. y. ugdyti harmoningą, laisvą ir atsakingą asmenybę, nusiteikusią nuolat mokytis, tobulėti, gebančią kelti sau prasmingus asmeninio, visuomeninio bei profesinio gyvenimo tikslus. Ikimokyklinis ugdymas yra savaiminė vertybė – leidžianti vaikams pažinti pasaulį tinkamiausiu jų amžiui būdu: jaučiant, liečiant, tyrinėjant ir mėgdžijant, kitaip tariant, **per veiklą**

ir patyrimą. Tik tuomet, kai atsiranda nauji sugebėjimai, maždaug apie septintuosius metus, vaikas tampa fiziškai, emociškai ir intelektualiai pasirengęs kryptingam ir tikslingam mokykliniam mokymuisi.

Žinant, kaip stipriai vaikus veikia išorės įspūdžiai, sukurta šilta, jauki aplinka. Erdvė grupėse suskirstyta į kampelius, kur vaikai gali žaisti nedidelėmis grupelėmis. Aplinka pritaikyta laisvam, kūrybiškam žaidimui. Laisvasis žaidimas kaitaliojamas su grupine veikla.

Darželio gyvenimo ciklas sukasi pagal lietuvių liaudies kalendorių. Labai svarbus elementas vaiko gyvenime yra **ritmas**. Tai skatina pasitikėjimą, savarankiškumą, suteikia saugumo jausmą. **Dienos ritme** laisvas žaidimas kaitaliojamas su grupine veikla. Kasdien tuo pačiu metu žaidžiami ritminiai žaidimai, sekamos pasakos. Yra ir **savaitės ritmas**. Tokia veikla kaip lipdymas, piešimas, maisto gaminimas vyksta kartą per savaitę, visuomet tą pačią dieną. **Metų ritmas** susijęs su pasikeitimais gamtoje. Tuo pačiu metų laiku švenčiamos metų šventės: Žemynos, Mykolo, Žibintų, Kalėdų, Velykų ir t.t.

Mokykla bendradarbiauja su Kauno Valdorfo darželiu „Šaltinėlis“, visomis Kazlų Rūdos savivaldybės ugdymo įstaigomis, biblioteka, kultūros bei sporto centrais, turi partnerius užsienyje – Stade Valdorfo mokyklą Vokietijoje.

Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Kazlų Rūdos „Elmos“ mokykla-darželis praplečia Kazlų Rūdos ikimokyklinio ugdymo paslaugų tinklą, teikdama Valdorfo pedagogika pagrįstą ugdymą. Taip suteikiama teisė tėvams rinktis savo vertybes bei pasaulėžiūrą atitinkantį ugdymą.

Tenkiname tėvų poreikį atvesti vaiką į darželį keletui valandų. Esame sudarę vaikams galimybę būti darželyje iki 4 val. per dieną, dalyvauti muzikos užsiėmimuose.

Glaudus tėvų ir pedagogų bendradarbiavimas grindžiamas pasitikėjimu bei pagarba. Valdorfo pedagogikos nuostata – pedagogai ir tėvai turi tapti ugdymo proceso partneriais. Tai padeda sukurti vaiko poreikius atliepiančią, vaiką puoselėjančią aplinką, kurioje gali laisvai ir harmoningai skleistis visos jo galios. Bendradarbiavime su tėvais svarbu: **socialinis kontekstas, bendruomeniškumas, lygiateisiškumas.**

Taikomos šios tėvų ir pedagogų bendradarbiavimo formos:

1. Tėvų informavimas. Bendroji informacija pateikiama grupių stenduose. Naujai atvykstančių vaikų tėvams rengiamas mokyklos-darželio ir ugdymo savitumų pristatymas „Tėvų akademija“. Atliekami anketiniai tyrimai – mokslo metų pradžioje tėvai atneša išsamų pasakojimą apie vaiką ir šeimą pagal pateiktus klausimus. Baigiantis mokslo metams tėvai užpildo anketą, kurioje nurodo, kaip pasikeitė vaikas per mokslo metus, ką reikėtų keisti, pateikia pasiūlymus.

2. Individualūs pokalbiai, konsultacijos. Šių pokalbių metu tėvai ir pedagogai išsako savo lūkesčius, susitaria dėl kryptingo vaiko ugdymo. Pedagogai su tėvais keičiasi informacija apie vaiką, jo savijautą, adaptaciją darželyje, individualų vystymąsi, poreikius ir ugdymo prioritetus.

3. Tėvų susirinkimai. Jų metu aptariamą įvairūs ugdomosios veiklos aspektai, išrenkami atstovai į įstaigos savivaldą, ir pan. Susirinkimų metu tėvai susipažįsta su visa pedagogų komanda – auklėtojais, kitais specialistais. Aptariamą artimiausi renginiai, šventės, supažindinama su švenčių specifika, tęsiami pokalbiai apie Valdorfo pedagogiką, sudaromos galimybės įsigyti literatūros.

4. Bendri renginiai – šventės, išvykos, kelionės, spektakliai, vakaronės, mugės – organizuojami pedagogų ir tėvų iniciatyva. Vyksta aktyvus bendradarbiavimas – tėvai kartu su pedagogais ruošia vaidinimus šventėms, siuva lėles – marionetes spektakliams, organizuoja transportą išvykoms ir pan. Bendri renginiai suartina ne tik pedagogus su tėvais, bet ir tėvai noriai bendrauja tarpusavyje. Vaikai, matydami bendradarbiavimo pavyzdį, palaiko tėvų ir pedagogų autoritetą, bei mokosi bendradarbiauti. Talkos – tai betarpiškas bendradarbiavimas su tėvais, puošiant, puoselėjant mokyklos aplinką, pagalba įrengiant saugią ir estetišką vaikų buvimo vietą. Talkos vyksta vakarais ar savaitgaliais.

5. Padėka šeimoms už paramą ir pagalbą – tai pedagogų, vaikų ir visos bendruomenės padėkos (asmeniškai, stenduose, pagerbiant švenčių metu padėkos raštais, suvenyrais).

II. SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymas grindžiamas vadovaujantis šiais principais:

1. *Humaniškumo* – besąlygiška pagarba vaikui, kaip asmenybei. Užtikrinamas asmenybės vystymosi vientisumas. Tikima geraisiais vaiko pradais, jo galiomis įveikti sunkumus;

2. *Tautiškumo* – padedama vaikui susipažinti su lietuvių liaudies papročiais, tradicijomis, jas puoselėti. Ugdymo procesas neatsiejamas nuo metų, mėnesio, savaitės ir dienos ritmo, kuris leidžia pajusti žmogaus ir gamtos gyvenimo ritmą, teikia vaikams stabilumo ir saugumo jausmus.

3. *Individualumo ir lankstumo* – kiekvienas vaikas į ikimokyklinio ugdymo grupę ateina su sava patirtimi, todėl ugdymas grindžiamas kiekvieno vaiko geriausiai susiformavusiais gebėjimais, sudarant sąlygas tobulinti tas sritis, kurios buvo išugdytos mažiau;

4. *Integralumo* – sudaromos sąlygos skirtingų kompetencijų integracijai į įvairias ugdymo sritis. Visos vaiko raidos sritys – fizinė, intelektualinė, emocinė, socialinė – yra neatsiejamos;

5. *Demokratiškumo* – vaikai, pedagogai, tėvai turi teisę laisvai reikšti savo mintis ugdymo, vaiko priežiūros, maitinimo ir kitais klausimais. Pedagogai turi teisę laisvai pasirinkti ugdymo metodus ir formas, priemones ir būdus vadovaudamiesi Valdorfo pedagogikos nuostatomis;

6. *Prieinamumo ir tęstinumo* – visi vaikai turi teisę į laimingą vaikystę, kokybišką ugdymą. Sudaromos sąlygos išgyventi sėkmę, subręsti mokyklai.

III. SKYRIUS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas – vadovaujantis Valdorfo ugdymo filosofija, teikti kokybišką, atitinkantį augančio vaiko poreikius ikimokyklinį ugdymą, kasdieninę veiklą grindžiant nuostata, kad visos vaiko raidos sritys – fizinė, intelektinė, emocinė bei socialinė – neatsiejamos.

Uždaviniai:

1. skatinti vaiko asmenybės skleidimąsi lanksčiai ir kūrybiškai taikant Valdorfo ugdymo sistemą;

2. sukurti vaikystės poreikius atliepiančią, psichologiškai saugią bei estetišką ugdymo(si) aplinką, kurioje galėtų laisvai ir harmoningai skleistis visos jo galios;

3. sudaryti sąlygas vaiko fiziniam ir socialiniam vystymuisi per pagrindinę jo amžiui būdingą veiklą – žaidimą;

4. skatinti vaiko savarankiškumą, iniciatyvumą, saviraišką, kūrybiškumą, atskleisti įvairius gebėjimus, puoselėti natūraliąją motyvaciją;

5. padėti pagrindus moralios asmenybės ugdymuisi, siejant ugdymo procesą pirmiausia su pedagogo asmenybe, jo nuostata mokytis, tobulėti;

6. kurti partneriškus šeimos ir darželio bendruomenės santykius, formuoti demokratines tėvų nuostatas, teikti kvalifikuotą metodinę pagalbą;

IV. SKYRIUS UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

Kazlų Rūdos „Elmos“ mokyklos-darželio ikimokyklinio ugdymo filosofija ir praktika grindžiama visuminio (holistinio) ugdymo samprata. Dirbtinai suskaidytas ugdymas mažam vaikui, suvokiančiam pasaulį sinkretiškai, atrodo nenatūralus, primestas. Be to, jam patinka tai, kas įdomu, todėl ugdymo turinys turi atitikti vaiko poreikius, interesus ir gebėjimus. Dėl tos priežasties **visuminiu ugdymu siekiama:**

- tenkinti vaiko norą veikti įdomiai, prasmingai, natūraliai, pripažįstant esminį žaidimo vaidmenį ikimokykliniame ugdyme, skiriant daug laiko kūrybiniam žaidimui. Vaiko kūrybinės jėgos žadinamos, naudojant įvairias gamtines medžiagas bei paprastus, vaizduotę aktyvinančius žaislus;

- ugdymą orientuoti į natūralią vaiko raidą, amžiaus tarpsnių ypatumus;

- veiklą plėtoti ugdytojui bendradarbiaujant su vaikais;

- skatinti vaiko judėjimą, atsižvelgiant į individualų poreikį, neskubinti intelektualaus vystymosi, tausojant gyvybines jėgas vaiko fiziniam vystymuisi.

Visuminis ugdymas(is) ikimokyklinio ugdymo grupėje sukuria prielaidas itin sparčiai ir natūraliai skleistis vaiko individualybei bei asmenybei per žaidimą, meninę, pažintinę – tiriamąją, judėjimo, darbinių įgūdžių veiklas.

Ugdymo turinyje akcentuojami vaiko socialiniai gebėjimai, bendradarbiavimo ir savitarpio pagalbos, o ne rungtyniavimo ir konkurencijos santykiai, jutimų ugdymo svarba.

Pirmajame amžiaus tarpsnyje (0-7 m.) vaikai perima juos supančių žmonių veiklą ir išraiškingus judesius. Taip jie išmoka ir gimtąją kalbą – subtiliai, betarpiškai, natūraliai pamėgdžiodami. Mažas vaikas yra labai jautrus. Jis nedrąsiai bando užmegzti natūralų ryšį su aplinka, kalba savo kalba, savitai pergyvena išpūdžius.

Ugdymo turinys planuojamas orientuojantis į ugdytinas kompetencijas:

1. komunikavimo kompetencija – gebėjimas bendrauti kalba bei kitais būdais išreikšti save, domėjimasis skaitymu, rašymu;
2. socialinė kompetencija – bendravimo patirtis, savivalda, socialinė patirtis ir adaptacija, gebėjimas būti savarankišku;
3. pažinimo kompetencija – domėjimasis, kas yra aplink, gebėjimas samprotauti, spręsti problemas, matematiniai įgūdžiai;
4. meninė kompetencija – dailė, muzika, vaidyba. Dalyvavimas meninėje – koncertinėje veikloje;
5. sveikatos saugojimo kompetencija – asmens higiena, saugumo įgūdžiai, judesių raida, psichinė sveikata.

Komunikavimo kompetencija

Pasiiekimų sritys	Vaiko pasiekimai		
	3–4 metų	4–5 metų	5–6 metų
<p>Sakytinė kalba. Tai gebėjimas kalbėti, kalbos turinys, klausymasis, gebėjimas išsakyti savo mintis. Kalbėdamiesi gauname ir perduodame informaciją, samprotaujame, darome išvadas, žodžiai padeda įsiminti ir saugoti žinias apie pasaulį. Pagrindinis kalbos ugdymo metodas – kasdienis bendravimas įvairios veiklos metu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kalbėdamas vartoja paprastos konstrukcijos gramatiškai taisyklingus sakinius. • Taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos žodžių garsų. • Kalba, pasakoja apie tai, ką matė ir mato, girdėjo ir girdi, vartodamas elementarius terminus, girdėtus naujus žodžius. • Deklamuoja trumpus eilėraščius, atkartoja trumpas pasakas ar apsakymus, pridėdamas savo žodžių. • Klausosi aplinkinių sekamų pasakų. • Pradedą išklausti bei reaguoja į tai, kas yra sakoma. 	<ul style="list-style-type: none"> • Natūraliai kalba kitiems apie tai ką žino, veikia, ko nori. • Kuria ir pasakoja įvairius tekstus. • Išskiria pirmą ir paskutinį garsą trumpuose žodžiuose. • Klausosi ir supranta sudėtingesnio turinio tekstus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laisvai kalba sudėtiniais sakiniais. • Išskiria garsą žodžio pradžioje, gale ir viduryje. • Kuria ir pasakoja įvairius tekstus. • Suvokia pokalbio eigą, supranta ir interpretuoja.

Vaiko veiksenų pavyzdžiai

- Pasakoja apie save ir savo šeimą: pasako vardą, pavardę, amžių, kur gyvena, artimųjų vardus, kur dirba tėveliai ir t.t.
- Atpažįsta ir bando įvardinti elementarius simbolius (raides).
- Deklamuoja.
- Seka pasakas be galo.
- Žaidžia žaidimą „Kokį garsą išgirdai?“.
- Klausosi skaitomų įvairių žanrų tekstus (pvz., skelbimus, skrajutes, įvairių enciklopedijų tekstus, autorines pasakas ir pan.).
- Žaidžia klausimų – atsakymų rimavimo reikalaujančius žaidimus (pvz., „Kas ten triuška?“).
- Sugalvoja pasakos pradžia arba pabaigą.

	Vaiko pasiekimai		
	3–4 metų	4–5 metų	5–6 metų
<p>Rašytinė kalba. Tai vaiko minčių dėstymas erdvėje (pvz. popieriuje). Mokymasis rašyti natūraliai įeina į vaikų žaidimus, kurie prasideda nuo smulkiosios motorikos lavinimo. Yra skatinamas vaiko domėjimasis knygomis. Skaitymas ikimokyklinio amžiaus vaikui – tai simbolių, brėžinių prasmės suvokimas, pirmųjų trumpų žodžių ir raidžių atpažinimas ir siejimas su garsais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Domisi skaitymu. „Skaito“ knygelių paveikslėlius. • Atkreipia dėmesį į raides. • Domisi ne tik įvairiomis rašymo priemonėmis, bet ir galimybe rašyti. • Raides bei įvairius simbolius naudoja savo veikloje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Suvokia, kad kai kurios raidės turi savo pavadinimą ir grafinę raišką. • Domisi ir supranta skirtingų spaudinių funkcijas (kalendorius, valgiaraštis, reklama). • Kopijuoja ir bando rašyti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Žino keliolika abėcėlės raidžių. • Perskaito savo vardą. • Supranta, kad garsas siejasi su raide, o raidės sudaro žodį. • Rašo savo vardą. • Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius.
Vaiko veiksenų pavyzdžiai			

- Gamina knygeles įvairiomis temomis, kuria kvietimus, skelbimus, sveikinimus.
- Reikalauja, kad knygelė būtų skaitoma po kelis kartus, nekeičiant teksto.
- Ornamentuoja ritmiškai atkartodamas piešiamus elementus.
- Kopijuoja reikiamus žodžius, raides, simbolius nuo pavyzdžių įvairiuose raidynuose, knygoje, bukletuose, iškabose.
- Ieško savo vardo raidės grupės aplinkoje, knygoje.
- Veria vardo, pavardės raidžių karolius.
- „Skaito“ – kuria istorijas pagal paveikslėlius.
- Dėlioja raidžių korteles.

Socialinė kompetencija

Pasiiekimų sritys	Vaiko pasiekimai		
	3–4 metų	4–5 metų	5–6 metų
<p>Emocijų suvokimas ir raiška. Ikimokykliniame amžiuje būdingas užslėptas nepasitikėjimas, susikaustymas, kuris dažnai atsiranda dėl vaikų grupėje prisiimtų stereotipinių vaidmenų (pavyzdžiu, vienas vaikas visada – lyderis, kitas – vykdytojas, vienas – viską mokantis, kitas – ne). Todėl vaiko emocijų ugdymasis pradedamas nuo laisvos būsenos atsiradimo – nuo buvimo pačiu savimi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pavadina pagrindines emocijas. • Atpažįsta kitų emocijas pagal veido išraišką, elgesį, veiksmus. • Pradedama valdyti savo emocijas. • Pradedama suprasti, kad jo ir kitų emocijos gali skirtis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atpažįsta bei pavadina savo jausmus, elgesį ir tinkamai reaguoja. • Išreiškia jausmus mimika ir žodžiais, o ne veiksmais. 	<ul style="list-style-type: none"> • Apibūdina jausmus sukėlusias situacijas ir priežastis. • Išreiškia jausmus tinkamais būdais – neskaudindamas kitų.
Vaiko veiksenų pavyzdžiai			
<ul style="list-style-type: none"> • Pasakoja apie išgyvenimus namuose, darželyje, kelionėje; • Kūno išraiška pavaizduoja jausmus (vaidyba); • Žaidžia žaidimą „Papasakok be žodžių“; • Dėlioja simbolines nuotaikų korteles; • Sudeda siužetus (geri ir blogi poelgiai) iš 2 – 4 paveikslėlių; • Prieš veidrođį žaidžia mimikos žaidimus – įvardina emocijas; • Dalyvauja gerumo akcijose. 			
	Vaiko pasiekimai		
	3–4 metų	4–5 metų	5–6 metų

<p>Savireguliacija ir savikontrolė. Savireguliacija ir savikontrolė suvokiama kaip ikimokyklinuko savitvarda – savo jausmų kontrolė valdant stresą; savo impulsų tvardymas, ištvermingumas susidūrus su sunkumais; tinkama emocijų raiška; asmeninių tikslų iškėlimas ir tikslingas jų siekimas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pradeda valdyti savo emocijų raiškos intensyvumą priklausomai nuo situacijos. • Nuolat primenant ir sekdamas suaugusiojo bei kitų vaikų pavyzdžiu laikosi grupėje numatytos tvarkos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vis dažniau jausmus išreiškia mimika ir žodžiais, o ne veiksmais. • Priima dienos ritmo pasikeitimus. • Sugalvoja kelis konflikto sprendimo būdus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Savarankiškai laikosi tvarkos ir žaidimų taisyklių. • Bando konfliktus spęsti taikiai. • Sutelkia dėmesį klausymui, stebėjimui, veiklai tiek, kiek sužadintas susidomėjimas. • Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio jį provokuojančiose situacijose.
---	---	--	--

Vaiko veiksenų pavyzdžiai

- Dalyvauja probleminiuose pokalbiuose (pvz. „Ką daryti, kai supyksti?“, „Norai ir jų valdymas“ ir t.t.).
- Sprendžia probleminius klausimus: „Ar geri darbai pralinksmina kitus?“, „Kaip suderinti savo ir draugo norus?“ ir pan.
- Kartu su auklėtoja kuria grupės taisykles.

	Vaiko pasiekimai		
	3–4 metų	4–5 metų	5–6 metų
<p>Savivoka ir savigarba. Ypatingas dėmesys skiriamas ikimokyklinuko savivokos ir savigarbos ugdymui(si) – tiksliam savo jausmų, interesų, vertybių ir teigiamų asmeninių ypatybių vertinimui. Nes tik teisingai save įsivertinant susiformuoja pasitikėjimo savimi jausmas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pasako savo ir kito jausmus, norus. • Supranta, kad kitas negalėjo matyti to, ką matė jis, nes kito žmogus nebuvo šalia. • Mano, kad jis yra geras, todėl jį kiti palankiai vertina. 	<ul style="list-style-type: none"> • Supranta, kad jis buvo (kūdikis), yra (vaikas) ir visada bus tas pats asmuo užaugęs (vyras/moteris). • Jaučiasi esąs šeimos, vaikų grupės narys. • Siekia kitų dėmesio, palankių vertinimų. 	<ul style="list-style-type: none"> • Įvardija savo norus, jausmus, savybes, gebėjimus. • Pasako savo tautybę. • Save vertina teigiamai. • Atpažįsta kitų palankumo ir nepalankumo jam ženklus.

Vaiko veiksenų pavyzdžiai

- Kartu su tėveliais dalyvauja, rengia grupės šventes.
- Įsivertina savo elgesį, tyrinėdamas: „Kas aš esu?“, „Mano kūnas“, „Žmonių panašumai ir skirtumai“, „Mano ir kitų pomėgiai“, „Mano ir kitų jausmai“.

	Vaiko pasiekimai		
	3–4 metų	4–5 metų	5–6 metų

<p>Santykiai su suaugusiais. Nuo pat pirmų gyvenimo metų vaikas prisiriša prie jam artimų suaugusiųjų, su jais jaučiasi saugus, juos gerbia, myli, tikisi pagalbos sudėtingose situacijose. Vėliau vaikas kuria partnerystės santykius su suaugusiuoju. Vaikas mokosi suprasti suaugusįjį, tuo pačiu mokosi iratsiskirti nuo jo, turėti savo pasaulį.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lengvai atsiskiria nuo tėvų ar globėjų. • Pasitiki pedagogu, priima pagalbą, vykdo individualius prašymus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Įtraukia suaugusįjį į savo žaidimus ir bendrą veiklą. • Priima su veikla susijusius suaugusiojo pasiūlymus. • Drąsiai bendrauja su mažiau pažįstamais. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stengiasi laikytis susitarimų. • Bando tinkamu būdu išsakyti priešišką nei suaugusiojo nuomonę.
--	---	--	--

Vaiko veiksenų pavyzdžiai

- Diskutuojama probleminiais klausimais. Aptarinėjamos konkrečios situacijos („Ką darytum?“), galimos pasekmės.
- Klausosi patarlių ir priežodžių, bando suprasti jų prasmę.
- Klausinėja, atsako į pedagogo klausimus: „Į ką esi panašus?“, „Ką veikiate visi kartu?“, „Su kuo pasikalbi, kai tau liūdna?“.
- Padeda auklėtojai grupės žaislų tvarkyme.

	Vaiko pasiekimai		
	3–4 metų	4–5 metų	5–6 metų
<p>Santykiai su bendraamžiais Vaikai mokosi suprasti draugą ir jam atsiskleisti, atrasti bendrų interesų, žaisti bendrus žaidimus, bei sėkmingai spręsti kilusius nesutarimus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Žaidžia kartu su bendraamžiais bendrus žaidimus. • Dalijasi žaislais. Gali turėti vieną ar kelis žaidimų partnerius. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sėkmingai įsitraukia į vaikų grupę ir nuolat kartu žaidžia. • Draugams siūlo savo žaidimų idėjas ar priima kitų sumanymą. • Padeda kitam vaikui. • Gali turėti draugą ar kelis kurį laiką nesikeičiančius žaidimų partnerius. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stengiasi laikytis susitarimų. • Bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei suaugusiojo nuomonę. • Rodo iniciatyvą bendrauti ir bendradarbiauti su kitais vaikais. • Turi draugą.

Vaiko veiksenų pavyzdžiai

- Drauge su kitais kuria meninius projektus („Mūsų grupė“)
- Kartu žaidžia stalo žaidimus, dėlioja dėliones.
- Dalyvauja prevenciniame projekte „Savaitė be patyčių“.

Pažinimo kompetencija

Pasiekimų sritys	Vaiko pasiekimai		
	3–4 metų	4–5 metų	5–6 metų

<p>Aplinkos pažinimas. Aplinkos pažinimas – tai vaiko savęs pažinimas (savo kūno, jausmų ir svajonių pasaulis; ryšiai su kitais žmonėmis), įgytas supratimas apie įvairias pasaulio sritis- artimiausią daiktinę, socialinę ir kultūrinę namų bei grupės aplinką (daiktus, žmones, jų gyvenimo būdą, kultūros reiškinius, technologijas), gimtinę, Tėvynę. Ypatingas dėmesys skiriamas, kad vaikas tobulintų jau turimus aplinkos pažinimo būdus ir išbandytų naujus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pažįsta gyvenamosios vietos objektus (namai, automobiliai, keliai, parduotuvės ir pan.) • Pasako savo vardą, pavardę, miesto, gatvės, kurioje gyvena pavadinimus. • Pastebi pasikeitimus savo aplinkoje. • Pastebi ir nusako aiškiausiai pastebimų gyvūnų ir augalų požymius. • Atpažįsta gamtoje ar paveiksluose dažniausiai sutinkamus gyvūnus, medžius, grybus, gėles, daržoves, pasako jų pavadinimus. • Pasako metų laikų pavadinimus, skiria gamtos reiškinius (pūga, šlapdriba, rūkas). 	<ul style="list-style-type: none"> • Žino svarbią asmeninę informaciją. • Pasakoja apie savo šeimą, jos buitį, tradicijas. • Įvardija kelis miesto objektus, moka apie juos papasakoti. • Orientuojasi darželio aplinkoje, gali savarankiškai nueiti į salę ir pan. • Atpažįsta ir įvardija ne tik naminius, bet ir kai kuriuos laukinius gyvūnus. • Skiria daržoves, vaisius, uogas. • Domisi dangaus kūnais, gamtos reiškiniais. 	<ul style="list-style-type: none"> • Žino ir gali papasakoti apie tradicines šventes. • Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. • Skiria ir pavadina suaugusiųjų profesijas, darbus, technikos prietaisus. • Rodo pagarbą gamtai. • Moka prižiūrėti kambarinius augalus, daržoves, stebi jų augimą. • Pasakoja apie naminių gyvūnų naudą žmonėms ir augalų naudojimą maistui. • Supranta Saulės, Mėnulio, Žemės ir kitų dangaus kūnų ryšį.
--	---	---	--

Vaiko veiksenų pavyzdžiai

- Piešia save, savo šeimą.
- Kartu su tėveliais sudaro „Šeimos medį“.
- Žaidžia žaidimus „Žemė, oras, vanduo“, „Surask tokį patį“, „Už, ant, po“ ir pan.
- Augina daržą, prižiūri šiltnamį ir stebi augalo gyvenimo etapus: dygimą, augimą, žydėjimą, sėklų brandinimą ir t.t.
- Stebi gamtos pokyčius ir juos pavaizduoja piešiniu.
- Kalba apie tai, kuo bus suaugęs.
- Analizuoja nuotraukas, aiškinasi, kuo panašūs į savo artimus.
- Skirsto gyvūnus ir augalus pagal aiškiai matomus išorinius požymius.
- Ruošia daržovių ir vaisių salotas.
- Išbando senovinius daiktus.

	Vaiko pasiekimai		
	3–4 metų	4–5 metų	5–6 metų
<p>Skaičiavimas ir matavimas. Skaičiavimas – tai komponentas, kuriame kalbama apie pirmąją vaiko pažintį su</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pradedama skaičiuoti daiktus, palygina dvi daiktų grupes pagal daiktų kiekį grupėje. Padalina daiktus į grupes po lygiai (po du, po tris). 	<ul style="list-style-type: none"> • Supranta, kad daiktų seka nepriklauso nuo jų požymių ir jų padėties erdvėje; • Skaičiuoja iki 5. • Skiria kelintinius skaitvardžius. 	<ul style="list-style-type: none"> • Skaičiuoja iki dešimties. • Palygina mažai daiktų turinčias grupes pagal kiekį.

<p>skaičiaus sąvoka. Čia svarbūs keli aspektai: skaičiaus panaudojimas kiekiui nustatyti (kiek?); skaičiaus panaudojimas numeravimui (kelintas?); simboliai, naudojami skaičiams pažymėti. Vaiko pažintinė raida neatsiejama nuo vis besiplečiančio vaiko suvokimo apie daiktų panašumus ir skirtumus. Matavimo komponentas susidaro iš: vaiko gebėjimo pažinti figūras, gebėjimo suvokti daikto dydį bei mokėjimo orientuotis laike ir erdvėje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pradeda vartoti kelintinius skaitvardžius (pirmas, antras...). • Statydamas, konstruodamas, grupuodamas pradeda atsižvelgti į daikto dydį, formą ir spalvą. • Atpažįsta ir atrenka apskritos (skritulio), keturkampės (keturkampio), kvadratinės (kvadrato) formos daiktus. • Lygina įvairių dydžių daiktus pagal ilgį, storį, aukštį, masę ir pan. • Žino metų laikus, paros dalis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Skiria trikampę, stačiakampę formas. • Grupuoja daiktus pagal spalvą, formą, dydį. • Supranta, ką reiškia sudėlioti nuo mažiausio iki didžiausio. • Kalbėdamas apie daiktus, atstumą, svorį vartoja žodžius: ilgesnis-trumpesnis, siauresnis-platesnis, lengvesnis-sunkesnis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sieja daiktų kiekį su skaičiumi žyminčiu simboliu. • Supranta sąvokas: pusiau, į dvi, į tris dalis. • Pratęsia, sukuria skirtingų požymių sekas su 2-3 pasikartojančiais elementais. • Nustato daikto vietą kito daikto atžvilgiu. • Matuoja atstumą, ilgį, tūrį, masę, naudodamas sąlyginius matavimus (savo pėda, sprindžiu, trečiu daiktu). • Skiria plokštumos ir erdvės figūras. • Nustato įvykių seką (metų laikai, paros dalys). • Pradeda suvokti laiko trukmę.
--	--	--	--

Vaiko veiksenų pavyzdžiai

- Žaidžia žaidimus „Parduotuvė“, „Gyvi skaičiai“ (susitaria dėl veiksmų, kuriuos reikia atlikti pamačius tam tikrą skaičių) ir pan.
- Spalvina traukinuko vagonus pagal skaičius.
- Skaičiuoja savo piršteliu, žaislus ir kitus daiktus esančius aplinkoje.
- Įvardija į kokias geometrines figūras panašūs įvairūs daiktai.
- Kaladėlių krūvelėje randa tos pačios spalvos, formos ar dydžio detales.
- Parodo, kurie iš 4 – 5 paveikslėlių yra tokie patys.
- Dėlioja šiaudelius vieną prie kito, nustato, kuris šiaudelis iš trijų yra vidutinio dydžio ir jį padeda tarp trumpiausio ir ilgiausio.
- Kuria kalendorių.
- Gamina smėlio ir vandens laikrodžius.
- Lipdo geometrines figūras ir konstruoja (namelį, gėlytę, ir pan.)

Meninė kompetencija

Meninė raiška			
Vaiko pasiekimai			
	3–4 metų	4–5 metų	5–6 metų

<p>Muzika, šokis. Muzika – tai vaiko raiška garsu, melodija, ritmu dainuojant, grojant, ritmuojant, klausantis muzikos, kuriant, improvizuojant. Šokis – tai vaiko raiška judesiu, šokant liaudies ratelius, šokamuosius žaidimus ir improvizuotai kuriant trumpas judesiu, nesusijusių su šokio žanru, sekas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vienas ir kartu su kitais dainuoja 2-4 garsų daineles, palydėdamas jas judesiais. • Žaidžia įvairius žaidimus, atlikdamas nesudėtingus judesius. • Improvizuoja skanduodamas, plodamas, trepsėdamas, spontaniškai kuria ritminius, melodinius motyvus savo vardui, žodžiams. • Domisi muzikos instrumentais, juos apžiūrinėja, tyrinėja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vienas ir kartu su kitais dainuoja aiškaus ritmo, trumpas, siauro diapazono dainas. • Dainuodamas išbando balso skambesį, stengiasi tiksliau intonuoti, taisyklingiau artikuliuoti. • Atpažįsta kai kurių instrumentų (smuiko, dūdelės, varpelio, būgno) tembrus, girdėtus kūrinus. • Šoka šokius pritaikant skirtingo tempo dalis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dainuoja sudėtingesnio ritmo melodijas, platesnio diapazono vienbalses dainas, jas gana tiksliai intonuoja. • Įvardija kūrinio nuotaiką, tempą, dinamiką, skiria kai kuriuos instrumentus. • Groja vaikiškais instrumentais 2 – 3 garsų melodijas. • Žaidžia dialoginio pobūdžio žaidimus. • Šoka ratelius pritaikydamas įvairius žingsnelius. • Šoka išreiškdamas erdvės (aukštai - žemai) ir laiko (greitai - lėtai) elementus.
---	---	--	--

Vaiko veiksenų pavyzdžiai

- Klausosi dainelių apie paukščius, žvėris, gamtos reiškinius ar trumpų instrumentinės muzikos kūrinių.
- Dainuoja įvairaus turinio dainas, imituoja tekstą judesiais.
- Žaidžia muzikinius žaidimus.
- Groja muzikiniais vaikiškais instrumentais (ritminės lazdelės, dūdelės, barškučiai, varpeliai ir kt.).
- Skanduoja skandutes, mįsles, patarles.
- Šoka pavieniui, poroje, ratelyje.
- Šoka pagal greitą, lėtą muziką.
- Žaidžia improvizuotą koncertą grupėje.

Vaiko pasiekimai

	3 – 4 metų	4 – 5 metų	5 – 6 metų
<p>Žaidinimai ir vaidyba. Tai bendrųjų vaiko sugebėjimų, jo psichinių bei fizinių galių, ypač kalbos, jausmų, intelekto, vaizduotės bei valios ugdymo būdas. Vaikas turi galimybę įsijausti į personažo gyvenimą, džiaugsmą, liūdesį, tobulinti vaidybinius</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Žaisdamas su daiktu ar žaislu atlieka matytus vaizdus, atkuria matytų situacijų fragmentus. • Kuria dialogą tarp veikėjų. • Spontaniškai reiškia emocijas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Susikuria vaidybines aplinkas. • Vaizduoja realistinį ir fantastinį siužetą. 	<ul style="list-style-type: none"> • Improvizuoja trumpas žodines veikėjų frazes. • Tikslingai naudoja daiktus, teatro reikmenis, drabužius, aplinką. • Žaisdamas muzikinius žaidimus perteikia veikėjo mintis, emocijas. • Vaizduoja realistinį ir fantastinį siužetą.

gebėjimus panaudojant įvairias teatrines priemones.			
---	--	--	--

Vaiko veiksenų pavyzdžiai

- Žaidžia ar vaidina trumputes scenas pagal literatūrinius, muzikinius, istorinius siužetus.
- Žaidžia stalo teatrą.
- Kuria spektakliukus draugams.
- Vaidina panaudodamas pirštukines ir pirštines lėles.
- Vaidina pasakėles be garso – emocijas perteikia kūno judesiais ir veido mimikų išraiška.
- Kuria pačių išgalvotus siužetus ir juos vaidina.
- Lankosi vaikiškuose spektakliuose.

Vaiko pasiekimai

	Vaiko pasiekimai		
	3–4 metų	4–5 metų	5–6 metų
<p>Vizualinė raiška. Tai yra ta vaikų gyvenimo sritis, kur kiekvienas gali atrasti tik jam vienam tuo metu itin svarbų savęs išreiškimo būdą be žodžių. Vaikui savitu būdu: linijomis, spalvomis ar formomis, sudaromos galimybės ne tik išreikšti save, mažinti emocinę įtampą, bet ir derinti rankos, akies ir kitų kūno dalių judesius, lavinti vaizduotę, kūrybos gebėjimus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piešia įvairias linijas, jas jungia į formas. • Eksperimentuoja dailės medžiagomis, priemonėmis. • Piešdamas, tapydamas, spauduodamas labiau mėgaujasi procesu, o ne rezultatu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuria spontaniškai, kartais pagal išankstinį sumanymą. • Patirtį išreiškia įvairiomis linijomis, jų deriniais, dėmėmis, spalvomis, išgaudamas šiek tiek atpažįstamus vaizdus, objektus. • Eksperimentuoja įvairiomis priemonėmis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dailės darbus papildo grafiniai ženklai (skaičiai, raidės). • Eksperimentuoja įvairiomis priemonėmis. • Kuria pagal išankstinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti. • Kartu su kitais kuria bendrus darbus.

Vaiko veiksenų pavyzdžiai

- Piešia įvairia technika: gvašu, akvarele, spalvotais pieštukais, vaškinėmis kreidelėmis.
- Eksperimentuoja maišydamas spalvas ir atranda naujus atspalvius.
- Tapo mamų, tėčių, draugų portretus, piešia gamtos vaizdus, įvairius veiksmo siužetus ir pan.
- Tapo ant netradicinių paviršių: audinio, stiklo, medžiagos ir pan.
- Aplikuoja „mozaikos“ principu.
- Gamina šventines dekoracijas.
- Kuria meninius rėmelius savo darbams.
- Iš įvairių medžiagų, buities ir gamybos atliekų kuria darbelius.

	Vaiko pasiekimai		
	3–4 metų	4–5 metų	5–6 metų
<p>Estetinis suvokimas. Tai gebėjimas suvokti, pajauti ir reflektuoti estetinius potyrius, kurie kyla matant ir jaučiant aplinkos, meno kūrinių, savo ir kitų kūrybos grožį. Tai vaiko estetinių galių visuma. Estetiniame suvokime svarbiausia ne įgyti žinių, o dvasiškai tobulėti, suprasti tas vertybes ir idealus, kurias akcentuoja meno kūrėjas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Paklaustas pasako, ar patiko muzikos kūrėnėlis, dainelė, šokis, vaidinimas, dailės darbelis. • Džiaugiasi menine veikla, nori šokti, vaidinti, dainuoti, pasipuošti, gražiai atrodyti. • Atpažįsta (suklūsta, rodo) ir emociškai reaguoja į kai kuriuos jau girdėtus muzikos kūrinius, matytus šokius, ratelius, vaidinimo veikėjus, dailės kūrinius. • Reaguoja į kitų vertinimus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rodo pasitenkinimą bendra veikla ir kūryba, gėrasi savo ir kitų menine veikla. • Mėgaujasi muzikavimu, šokiu, vaidyba, dailės veikla. • Keliais žodžiais ar sakiniiais pasako savo išpūdžius apie klausytą muziką, dainelę, eilėrašį, pasaką, matytą šokį ir pan. Pastebi ir apibūdina kai kurias jų detales. • Grožisi gamtos spalvomis, formomis, garsais. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stengiasi kuo gražiau šokti, vaidinti, deklamuoti, dainuoti, groti, piešti, konstruoti. • Pastebi kai kuriuos meninės kūrybos proceso ypatumus. • Pasako, kaip jautėsi ir ką patyrė dainuodamas, šokdamas, vaidindamas, piešdamas. • Gėrasi ir grožisi savo menine kūryba. • Pastebi papuoštą aplinką ir pasako, kas jam gražu.

Sveikatos saugojimo kompetencija

Pasiekimų sritys	Vaiko pasiekimai		
	3–4 metų	4–5 metų	5–6 metų
<p>Kasdienio gyvenimo įgūdžiai. Tai vaiko sveikatai saugoti ir stiprinti būtini įpročiai ir elgesys. Pagrindinės sritys, rodančios vaiko kasdienio gyvenimo įgūdžius, yra gebėjimas valgyti ir gerti; elgtis prie stalo; praustis; apsirengti ir</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Savarankiškai valgo ir geria. Pradeda naudotis stalo įrankiais. • Padedamas plaunasi rankas ir veidą, nusirengia ir apsirengia, pats eina į tualetą. • Pasako, kad negalima imti degtukų, vaistų, aštrių ir kitų pavojingų daiktų. 	<ul style="list-style-type: none"> • Moka valgyti gana tvarkingai, dažniausiai taisyklingai naudojasi stalo įrankiais. • Priminus plaunasi rankas, nusišluosto. • Gali sutvarkyti dalį žaislų, su kuriais žaidė. • Savarankiškai naudojasi tualetu ir susitvarko juo pasinaudojęs. 	<ul style="list-style-type: none"> • Valgo tvarkingai, vadovaujamas suaugusiojo serviuoja ir tvarko stalą. • Įvardija maisto produktą, kurį valgyti sveika, o kurį reikia riboti. • Dažniausiai savarankiškai

<p>nusirengti ir t.t. Vaikai mokosi atpažinti skirtingus maisto produktus, saugaus elgesio, akcentuojamas sveikatos saugojimas ir stiprinimas</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Šiek tiek padedamas apsirengia, nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. • Domisi, kuris maistas sveikas ir naudingas. 	<p>tvarkosi žaislus ir veiklos vietą.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suaugusiųjų padedamas pasirenka drabužius, avalynę, savarankiškai apsirengia ir nusirengia. • Laikosi saugaus elgesio taisyklių.
---	--	--	---

Vaiko veiksenų pavyzdžiai

<ul style="list-style-type: none"> • Rengia, šukuoja, prausia lėles. • Žaidžia su didaktinėmis priemonėmis (segiojimas, rišimas, varstymas). • Dėlioja paveikslėlius ir žaidžia žaidimus „Kada kaip rengiamės?“, „Aprenk draugą“. • Padeda serviruoti stalą. • Kuria plakatus „Sveikas maistas“. • Žaidžia žaidimus „Valgomas – nevalgomas“, „Sveikas – nesveikas maistas“. • Dalyvauja saugaus elgesio valandėlėse, išvykose į gaisrinę, susitikimuose pas medicinos darbuotojus.

	Vaiko pasiekimai		
	3–4 metų	4–5 metų	5–6 metų
<p>Fizinis aktyvumas. Tai kryptinga vaiko veikla, gerinanti fizinės galios, kurios būtinos norint pasiekti ir išlaikyti aukštą sveikatos ir fizinio išsivystymo lygį. Skatinamas vaikų fizinis aktyvumas užtikrina sveiką augimą ir vystymąsi, gerą savijautą, nervų sistemos veiklą, o tai įtakoja gerėjančius ugdymosi rezultatus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stovėdamas pasistiebia, atsistoja ant kulnų, stovėdamas ir sėdėdamas atlieka įvairius judesius kojomis bei rankomis. • Išlaiko pusiausvyrą eidamas nedideliu paaukštinimu. • Šokinėja ant vienos ir abiem kojomis. • Ištiestomis rankomis pagauna didelį kamuolį. • Pieštuką laiko tarp nykščio ir kitų pirštų. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tiksliai atlieka sudėtingesnius judesius. • Šokinėja vietoje, judant pirmyn, įveikdamas kliūtis. • Eina pakaitiniu ir pristatomuoju žingsniu. • Greitai, vikriai bėgioja vingiais, greitėdamas ir lėtėdamas. • Spiria kamuolį iš įvairių padėčių. • Pieštuką ir žirkles laiko beveik taisyklingai. 	<ul style="list-style-type: none"> • Eina ratu, poroje, gyvatėle, šonu. • Bėga ilgesnius atstumus, bėga pristatomuoju žingsniu, aukštai keldamas kelius, įkalnėn, nuokalnėn. • Rankos pirštų judesiai vikrūs, tikslūs, kruopštūs. • Žaidžia komandomis. • Tiksliau valdo pieštuką bei žirkles.

Vaiko veiksenų pavyzdžiai

- Žaidžia gaudynes su draugais.
- Šokinėja abiem kojomis vietoje, lengvai judant pirmyn.
- Bėgioja keičiant kryptį, tempą.
- Dalyvauja mankštose.
- Žaidžia žaidimus „Neužkliudyk“, „Klasės“.
- Vedžioja labirintus.
- Veria vėrinius iš makaronų, sagų, karoliukų ir t.t.
- Kerpa žirklėmis įvairias formas, iškarpa ir pan.
- Žaidžia orientacinius žaidimus, dalyvauja estafetėse.
- Sega skalbinių segtukus trimis pirštais.
- Piešia įvairias linijas, pieštuku apveda įvairius daiktus: lėkštutę, puoduką ir kt.

Atitinkantis amžių ugdymas

Vaikystė – tai žaidimų metas. Pirma, žaidimų pobūdis byloja apie vaiko vystymąsi ir jo santykių su aplinka. Antra, žaidžiantis vaikas veikdamas, jausdamas ir mąstydamas ugdo savo gebėjimus.

Grupinė veikla ir laisvas žaidimas

Labai svarbu išlaikyti **pusiausvyrą tarp laisvo žaidimo**, kuriame pasireiškia vaikų iniciatyva bei auklėtojos kūrybiškumas, ir **grupinės veiklos**. Laisvo žaidimo metu ugdoma vaikų fantazija ir iniciatyvumas, grupinėje veikloje auklėtoja, radusi tinkamą formą, gali perteikti vertybes.

Grupinė veikla

Iš pat ryto, kol vaikai yra imlesni naujiems įspūdžiams, kol dar nėra įsigilinę į savo žaidimus, laikas, skirtas grupinei veiklai. Tai gali būti **piešimas, lipdymas, rankų darbai, maisto gaminimas, dainavimas, šokimas, vaidinimas**. Ypatinga veikla - **pasivaikščiojimas**, kurio metu ugdomos visos aukščiau išvardintos kompetencijos. Kiekviena grupinio darbo forma vaikams teikia skirtingų paskatų. Todėl atsižvelgiant į grupės pedagoginę situaciją galima teikti pirmenybę tai vienoms, tai kitoms formoms. Jos išdėstomos ritmiškai per visą savaitę. Tai vaikus sutelkia ir harmonizuoja.

Tie patys ryto **rato žaidimai** žaidžiami visą savaitę arba dar ilgiau.

Visą savaitę prieš miegą sekama ta pati **pasaka**, o penktadienį grupinės veiklos metu ji yra vaidinama.

Laisvas žaidimas

Žaidimų esmė ir auklėjamasis poveikis slypi laisvėje: neprimetamos vaikui savos taisyklės, nevadovaujama, jis pasirenka pats. Savarankiškai žaisdamas vaikas išbando savo jėgas; veikia vedinas norų, todėl jo valia yra aktyvi. Veikdamas savo valia, vaikas ugdomosi, mokosi gyventi. Kuo mažiau jo žaidime protu suvoktų dalykų ir kuo daugiau to, kas nusižiūrėta gyvenime, tuo geresnis žaidimas. Vaiko žaidime gyva kūrybinė vaizduotė. Tai – svarbiausia. Ją reikia puoselėti.

Atsižvelgiant į orą ir metų laiką, **laisvi žaidimai vaikų darželyje vyksta lauke arba viduje**. Vaikai patys pasirenka žaislus ir žaidžia grupelėmis. Suaugusieji stengiasi nesikišti. Jie stebi vaikus, drauge veikia ką nors naudingo, savo pavyzdžiu skatindami mažuosius. Pavyzdžiui, auklėtoja siuva ką nors lėlėms. Vaikai stebi, kaip tai daroma, ir patys nori siūti.

Vaikai veikia, pamėgdžiodami suaugusiuosius. Be to, jiems įtakos turi visa, kas yra aplinkui. Todėl stengiamasi kurti teisingą, santūrią, gyvybingą, šviesią ir šiltą aplinką, padedančią apsaugoti vaikus nuo pernelyg ankstyvos, grėsmingos išorinio pasaulio įtakos. Reikia jausti, kaip žaidžia vaikų grupė: ar liejasi natūralus, vaikų amžiui būdingas vaizduotės srautas ir jie bendrauja harmoningai, kūrybiškai, ar prasiveržia chaotiška, netvarkinga veikla, kuri skatina norą dominuoti ir vaidytis. Šiuo atveju auklėtoja būtinai turi įsikišti.

Savaičių temos

Rugsėjis

„Aš grupėje. Pažintis su naujais draugais“, „Rudenėlio pirmi žingsniai“, „Rudenėlio dovanos“, „Švento Mykolo savaitė“.

Spalis

„Kiek darbėlių, kiek darbų“, „Aš ir mano šeima“, „Kas darže užaugo?“, „Kur tai yra? Mus supanti erdvė“, „Kas tvartelyje gyvena?“, „Ką žada oras? Gamtos reiškiniai“.

Lapkritis

„Vėlinės. Kodėl žiba tiek žvakelių?“, „Uždegsim žibintus ir eisim tuo rudens taku...“, „Žvėreliai ir paukšteliai ruošiasi žiemai“, „Kuo vilioja parduotuvės?“, „Duonelės kelionė“.

Gruodis

„Diena keičia naktį“, „Vai dūzgia staklės“, „Žemės kelionė apie saulę“, „Kūdikėlio gimimo belaukiant...“, „Greit ir Naujieji ateis“.

Sausis

„Vieni auga, kiti sensta“, „Apšerkšniję mūsų žiemos“, „Viduržiemis“, „Spalvų pasaulyje“, „Garsų pasaulyje. Tyla“.

Vasaris

„Aš tarp žmonių“, „Užgavėnės. Žiema, žiema, bėk iš kiemo“, „Mano gimtinė – Lietuva“, „Daiktai apie mus“, „Ką slepia miškas?“.

Kovas

„Kaziuko mugė. Amatai“, „Pavasaris – gamtos prabudimo metas“, „Seku, seku pasaką...“, „Sugrįžo paukšteliai“, „Kiekvienam sava pastogė“.

Balandis

„Melagis melavo“, „Mano drabužėliai“, „Velykos – gražiausia pavasario šventė“, „Noriu augti sveikas“, „Į kelionę“.

Gegužė

„Tau, mamyte“, „Suskaičiuoki, jei gali“, „Jau pabudo vabalai“, „Sudie, darželi mielas...“

Birželis

„Tau, tėveli“, „Vasarėlės jau sulaukėm“, „Mano augintinis“.

V. SKYRIUS UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Ikimokyklinio ugdymo grupėse nuolat kaupiama, interpretuojama ir apibendrinama informacija apie vaiką, jo ugdymo(si) ypatumus bei daromą pažangą. Vaiko vertinimas padeda pedagogams analizuoti grupę lankančio vaiko asmeninę pažangą. Vertinimas yra: objektyvus ir visapusiškas; jautrus, humaniškas, konfidencialus; nežeidžiantis vaiko orumo; skatinantis ir žadinantis sėkmės pojūtį, tikėjimą savo jėgomis; suteikiantis pasitikėjimo savimi ir savo jėgomis, ugdantis savo vertės jausmą.

Vertinimo tikslai:

- išsiaiškinti, koks yra vaiko emocinis, socialinis, pažintinis, kalbos, judesio ir fizinis išsivystymas;

- pažinti vaiką (jo charakterį, temperamentą, poreikius, gebėjimus, elgesio ypatumus);

- išsiaiškinti, kas vaikui sekasi ir kas ne, kurioje srityje reikalinga pagalba.

Vertinant vaiko pasiekimus ir pažangą vadovaujamosi numatytais kiekvienos veiklos srities požymiais/kriterijais.

Informacijos apie vaiko pasiekimus ir pažangą rinkimo metodai ir būdai:

- stebėjimas – pagrindinis vaiko pažinimo ir vertinimo metodas grupėje;

- pokalbis su vaiku ir jo tėvais;
- vaiko elgesio faktų analizė;
- atskirų situacijų aprašymas;
  - vaiko veiklos ir kūrybos darbelių analizė;
  - vaiko įsivertinimas;
  - anketos tėvams.

Vertinimo dažnumas

Išsamus vertinimas atliekamas vaikui pradėjus lankyti darželį ir paskutiniaisiais metais (apie 5–6 metus), prieš pradėdant ugdyti(s) pagal priešmokyklinio ugdymo programą.

Du kartus (rudenį ir pavasarį) vaikai vertinami kiekvienais metais, pildant Vaiko ugdymo pasiekimų ir pažinimo vertinimo formą (Priedas Nr.1).

Vertinimo vykdytojai ir dalyviai

Vaiko vertinimą gali atlikti grupės auklėtojai, logopedas, muzikos vadovas ir mokyklos vadovai. Vertinant gali dalyvauti vaikų tėvai.

Informacijos apie vaiko pasiekimus dokumentavimas

Informacija apie vaiko pasiekimus fiksuojama vaiko pasiekimų aplanke su jo raiškos darbais, nuotraukomis, įdomiomis mintimis, pasakojimais, įgyvendintomis idėjomis, auklėtojų, pedagogų, tėvų pastebėjimais, komentarais ir kt. Stebėjimo ir kitų vertinimų rezultatai užrašomi trumpai komentuojant ir saugomi vaiko pasiekimų aplanke.

Kada ir kaip naudojama vertinimo informacija

Vertinimo duomenys ir rezultatai naudojami planuojant ugdymo procesą, numatant vaiko ugdymo individualizavimo galimybes, numatant savo – pedagogo – kompetencijų tobulinimo sritis, bendradarbiaujant su tėvais vaiko ugdymo klausimais ir kt.

VI. SKYRIUS

NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Bitinas B. Ugdymo filosofija. Vilnius: Enciklopedija, 2000.
2. Benekoraitienė L., Setkauskienė E. Diena vaikų darželyje. Kaunas, 2014.
3. Dodge. D. T. ir kt. Ankstyvojo amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas. Vilnius, 2008.
4. Europos tėvų teisių ir pareigų chartija. Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2004.
5. Griunelius E. M. Ankstyvosios vaikystės pedagogika: Valdorfo vaikų darželis. Vilnius: Lietuvos Valdorfo pedagogikos centras, 1999.
6. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Vilnius: Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos švietimo aprūpinimo centras, 2016.
7. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. Vilnius: Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos švietimo aprūpinimo centras, 2015.
8. Langas P. Tegul vaikai auga neskubinami. Vilnius: Lietuvos Valdorfo pedagogikos centras, 2004.
9. Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymas.
10. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010-03-05 įsakymas Nr. V- 299 „Dėl netradicinio ugdymo koncepcijos patvirtinimo“.
11. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004-05-17 įsakymas Nr. 761 „Dėl Valdorfo pedagogikos Lietuvoje sampratos“.
12. Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas.
13. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2006.
14. Ozmon H. A., Craver S.M. Filosofiniai ugdymo pagrindai. Vilnius: Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos leidybos centras, 1996.

15. Šteineris R. Žmogiškosios esybės vystymasis. Vilnius: Lietuvos Valdorfo pedagogikos centras, 2000.

KAZLŲ RŪDOS „ELMOS“ MOKYKLA-DARŽELIS
VAIKO UGDYMO PASIEKIMŲ IR PAŽINIMO VERTINIMAS
20__ - 20__ m.m.

VARDAŠ, PAVARDĖ _____

VAIKO AMŽIUS _____

Eil. Nr.	VAIKO PASIEKIMAI	I pusmetis		II pusmetis	
		Žingsnis	Komentaras	Žingsnis	Komentaras
1.	Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai				
2.	Fizinis aktyvumas				
3.	Emocijų suvokimas ir raiška				
4.	Savireguliacija ir savikontrolė				
5.	Savivoka ir savigarba				
6.	Santykiai su suaugusiais				
7.	Santykiai su bendraamžiais				
8.	Sakytinė kalba				
9.	Rašytinė kalba				
10.	Aplinkos pažinimas				
11.	Skaičiavimas ir matavimas				
12.	Meninė raiška				
13.	Estetinis suvokimas				
14.	Iniciatyvumas ir atkaklumas				
15.	Tyrinėjimas				
16.	Problemų sprendimas				
17.	Kūrybiškumas				
18.	Mokėjimas mokytis				

Vaiko stipriosios pusės

Kokių įgūdžių stokoja

Parengta pagal „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašą“

Kazlų Rūdos „Elmos“ mokyklos-darželio
 ikimokyklinio ugdymo programos „Puoselėkime
 vaikystę“
 2 priedas

Nr.	Data ir temos	Pažinimo kompetencija	Komunikavimo kompetencija
	RUGSĖJIS		
1.	„Aš grupėje. Pažintis su naujais draugais“. Pažinti aplinką, grupės taisykles, tradicijas, skatinti tarpusavio bendravimą.	Supažindinti naujai atėjusius vaikus su mokyklos teritorija, žaidimų aikštele, kur saugomi žaislai. Pratinti saugiai naudotis sūpynėmis, laipynėmis.	Praėjusios vasaros įspūdžiai. Susipažinimas su naujai atėjusiais draugais. Grupės taisyklių bei tvarkos aptarimas. Grupės tradicijų bei dienotvarkės aptarimas. Pasaka „Kaip šuo sau draugo ieškojo“
2.	„Aš esu žmogus“. Ugdyti bendravimą ir bendradarbiavimą. Siekti vaikų supratimo, kad kiekvienas žmogus yra savaip geras ir gražus.	Stebime, kokius žaidimus ir žaislus renkasi vaikai. Pyrago kepimas. Susipažinti su pyrago kepimui reikalingais maisto produktais. Liesti, uostyti, ragauti.	„Kuo aš įdomus kitiems?“ „Koks aš norėčiau būti grupėje?“ Įvardinti būdo savybes, kurias turi tikri draugai. Pastebėti tarp vaikų skirtumus ir panašumus. Kalbėti aiškiai išreiškiant mintį. Pasaka „Jonukas ir Grytutė“.
3.	„Rudenėlio pirmi žingsniai“. Ugdyti gebėjimą mylėti gamtą, pastebėti kaip ji keičiasi.	Lauke stebėti rudens spalvas, ieškoti rudens požymių, stebėti gyvūnų ir paukščių elgseną. Stalo žaidimas „Metų laikai“. Gebėti teisingai išdėlioti metų laikų ciklą.	Pokalbis apie rudens požymius gamtoje. Pokalbis apie medžių bei augalų pasirošimą žiemai. Pasaka „Dangus griūva“.
4.	„Švento Mykolo savaitė“. Stiprinti vaikuose gėrio, gailėstingumo, meilės jausmus. Padėti suprasti, kas yra gera, kas – bloga.	Padėti suprasti vaikams, kas yra gėris ir blogis, kodėl blogis plinta nepastebimai ir greitai. Žiūrint įvairių žmonių nuotraukas, pastebėti ir pakomentuoti žmogaus nuotaiką ir išgyvenimus.	Pokalbis apie jausmus: kada aplanko geri jausmai, o kada apima pyktis. Kodėl pykčio jausmas toks stiprus ir kaip jį nugalėti? Jausmus išreikšti mimika, gestais. Minčių lietus „Ką daryčiau, jei supykčiau?“. Pasaka „Jurgis ir slibinas“

Nr.	Sveikatos saugojimo kompetencija	Socialinė kompetencija	Meninė kompetencija	Šventės ir renginiai. Gimtadieniai	Refleksija
1.	Supažindinti su higienos reikalavimais. „Saugau save ir draugą“ – saugaus elgesio grupėje ir lauke aptarimas.	Visiems kartu kurti grupės taisyklės. Vyresniems ikimokyklinukams pasiūlyti globoti po vieną mažąjį grupės draugą. Maisto gaminimas.	Piešimas kreidelėmis „Mano grupė ir žaislai“. Lipdymas pagal vaikų sumanymą. Aplikacija „Sviedinukas“. Pasakos „Kaip šuo draugo ieškojo“ inscenizavimas. Ratelis, daina „Vaikučių ratelis“.	Rugsėjo pirmosios šventė.	
2.	Judrus žaidimas „Diena, naktis“. Kaip saugiai elgtis su žirkėmis. Mokintis išvardinti kūno dalis. Mokėti „klausyti“ širdį.	Mokytis pasidalinti darbais ir pareigomis, kepant pyragą. Maisto gaminimas.	Piešimas akvarele „Aš įdomus kitiems“. Lipdymas „Žmogus“. Aplikacija iš geometrinių figūrų „Žmogus“. Pasakos „Joniukas ir Grytutė“ inscenizavimas, panaudojant stalo teatro žaislus. Ratelis „Susikabinkim mes už rankučių“.		
3.	Judėjimas. Kokia jo reikšmė? Rankų švara ir higiena. Skatinti pasisakyti, jei yra skriaudžiamas ar kas nors nuskriaudė kitą vaiką.	Ką gali stebuklingi žodžiai? Pasisveikinimas ir atsisveikinimas paduodant ranką. Maisto gaminimas.	Spalvų liejimas ant šlapio popieriaus. Lipdymas iš vaško. Aplikacija – „Rudens beržas“. Pasakos „Dangus griūva“ inscenizavimas, panaudojant kaukes. Ratelis, daina: „Upeliukas ir ežiukas“.		
4.	Ritminiai pratimai plojat ir trepsint pagal pasaką be galo „Į stiklo kalną aš lipu..“	Pagarba vienas kitam (neskriausti vienas kito, neprasivardžiuoti). Maisto gaminimas.	Ratelis – žaidimas „Karalaitė ugninėje pilyje“. Liejimas akvarele (raudona – mėlyna). Rankų darbai: „Šalmo“ lankstymas.	Šv. Mykolo rytmetis	

Nr.	Data ir temos	Pažinimo kompetencija	Komunikavimo kompetencija
SAUSIS			
1.	<p>„Žiema – gamtos poilsio metas“ Ugdyti pastabumą gamtos pokyčiams žiemą.</p>	<p>Puoselėti grožėjimąsi žiemos gamta; ugdyti pastabumą gamtos pokyčiams žiemą; leisti džiaugtis žiemos pramogomis; išreikšti, kuo sužavėjo žiema; stebėti orus žiemą, stebėti po nakties susidariusį ledą ir kaip jį veikia saulės spinduliai; stebėti ir grožėtis snaigių geometriniais raštais; vartant fotografijų albumus, stengtis nustatyti, kurios iš jų yra fotografuotos žiemą; stebėti atsinešto į grupę ledo ar sniego virtimą vandeniui.</p>	<p>Pokalbis apie žiemos požymius. Stebėti orų permainas bei reiškinius žiemą. Apranga žiemą. Vaikų mintys apie žiemą, jos teikiamus malonumus. Mįslės apie žiemą ir jos reiškinius. Pasaka „Kaip žvėrys nuo žiemos bėgo“.</p>
2.	<p>„Metai keičia metus. Diena keičia naktį“. Ugdyti suvokimą, kodėl diena keičia naktį. Sąvokos „vakar“, „šiandien“, „rytoj“. Laisvės gynėjų diena.</p>	<p>Gamtos reiškinių paros ritmo ir laiko tėkmės pajauta. Sąvokos: šiandien, vakar, rytoj. Supažindinti vaikus, kodėl trumpėja ir ilgėja diena, kada būna ilgiausia, o kada trumpiausia naktis. Ką gyvūnai veikia dieną, o ką – naktį. Dieną stebėti saulės kelią per dangų, anksti ryte ir vakare stebėti, kada pasirodo ar dingsta mėnulis ir žvaigždės.</p>	<p>Kodėl dieną šviesu, o naktį tamsu; ką matome danguje dieną ir naktį; ar mėnulis šviečia; kodėl žvaigždės mažos. Minsime mįsles apie Saulę ir kitus dangaus kūnus. Pokalbis apie ilgiausią dieną ir naktį. Lygiadieniai. Pokalbis apie dangaus skliauto žiburius: saulę, mėnulį, žvaigždes. Vaikų Biblijos skaitymas apie pasaulio sutvėrimą. Pasaka „Aušrinė ir Vakarinė“.</p>
3.	<p>„Garsų pasaulyje“ Leisti suprasti garsų pasaulį: malonius bei nemalonius garsus, jų tonus; padėti įsiklausyti į tylą; klausos organai; kas gali pakenkti klausai.</p>	<p>Pokalbis apie garsus ir tylą. Vaikų pasisakymai apie tai, kas jiems labiau patinka: tyla ar triukšmas. Natūralūs (vėjo, bangų šniokštimas) ir dirbtiniai garsai. Objektai, skleidžiantys malonius ir nemalonius garsus. Garsų stiprumas. Decibelai. Ausis – klausos organas. Klausos sutrikimai.</p>	<p>Įsiklausyti ir išskirti natūralius ir dirbtinius garsus, sklindančius ore. Garsų klausymas ir išskyrimas grupėje. Klausymasis įvairių įrašų. Ar girdi gyvūnai?</p>
4-5	<p>Viduržiemis Ugdyti pastabumą oro permainoms. Supažindinti vaikus su liaudies išmintimi.</p>	<p>Mokinti džiaugtis kiekvienu metų laiku, pastebėti metų laikų požymius; stebėti oro permainas bei sieti jas su senolių patirtimi. Pasivaikščiojimo miške metu ieškosime barsuko olos, stebėsime sniege paliktus gyvūnų pėdsakus. Iš paveikslėlių knygoje mėginsime nustatyti įvairių gyvūnų pėdsakus sniege, išvelgsime panašumus ir skirtumus.</p>	<p>Pokalbiai apie žiemą, jos požymius, gyvūnų ir paukščių elgesį žiemos metu. Senolių patirtis orų stebėjime. Viduržiemis – barsuko vertimosi ant kito šono metas.</p>

Nr.	Sveikatos saugojimo kompetencija	Socialinė kompetencija	Meninė kompetencija	Šventės ir renginiai	Refleksija
1.	Kaip elgtis lauke žiemą, kad nesusirgtum.	Mokymasis gerai nusipurtyti snieguotas pirštines bei batus grįžus iš pasivaikščiojimo. Pirštinių, batų pasidžiovimas.	Piešimas baltu gvašu „Snaigės“. Lipdiniai „Senis besmegenis“. Aplikacija „Senis besmegenis“. Kolektyvinis darbas „Sniego tvirtovė“ iš glamžyto balto popieriaus rutuliukų. Ratelis „Šiaudų batai“. Pasakos „Kaip žvėrys nuo žiemos bėgo“ inscenizacija.		
2.	Judrus žaidimas „Diena – naktis“. Miego reikšmė augančiam organizmui. Kodėl vaikams reikia pamiegoti ir dieną?	Saulės laikrodžio pastatymas kieme ir atžymėjimas kas valandą. „Žemės kelionė aplink saulę“ naudojant gaublį bei šviesos šaltinį. Maisto gaminimas.	Piešimas „Saulė ir mėnuo“. Lipdiniai „Dangaus šviesuliai“. Lankstiniai „Diena – naktis“. Pasakos „Aušrinė ir Vakarinė“ vaidinimas su stalo teatro lėlėmis. „Neužmirštuolių“ iš popieriaus gaminimas.		
3.	Žaidimas „Meškiuk, pabusk“	Drabužėlių lankstymas einant miegoti.	Piešimas akvarele „Tyla“. Lipdiniai pagal vaikų sumanymus. Aplikacija iš duotų geometrinių figūrų. Pasakos „Vištelė kvakšėlė“ inscenizavimas		
4-5	Pagrindinės kūno dalys, jų reikšmė. Svarbiausi mūsų kūno organai.	Sniego kasimas ir šlavimas nuo takelių.	Piešimas akvarele „Miškas žiemą“. Plokščiasis lipdymas „Snaigės“. „Sniego tvirtovė ar pilis“ – glamžyti baltą popierių, daryti iš jo rutuliukus ir klijuoti viena prie kito, formuojant pilį ar tvirtovę. Pasakos „Lapė, strazdelis ir varna“ inscenizavimas. Ratelis – žaidimas „Šarka“.		

